

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА
ЗОЛОТОУСТОГО»

Факультет гуманітарних наук

Кафедра богослов'я

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дітургіка для мирян»

Освітньо-професійна програма Богослов'я
Спеціальність 041 Богослов'я
Галузь знань 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №3 від 03 жовтня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Літургіка для мирян
Викладачі	Василів Павло Романович, кандидат наук з богослов'я; Тимішак Ярослав Іванович, магістр богослов'я
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	
Формат дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
Обсяг дисципліни	90 год. 3 кредити ECTS 30 лекцій, 20 практичних, 3 індивідуальна робота з студентами, 37 самостійна робота студентів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaiz.edu.ua/novyny/690-sylabusy-kb-mag.html
Консультації	
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Літургіка для мирян» є вибірковою дисципліною циклу професійної підготовки магістрів богослов'я. Курс взаємозв'язаний і має міжпредметні зв'язки з дисциплінами: «Актуальні питання літургійного богослов'я», «Вибрані питання догматичного богослов'я», «Канонічне право (вибрані питання)».	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни «Літургіка для мирян» - дати можливість студентам теоретичного і практичного засвоєння уставних особливостей сакраментального служіння Церкви (літургійне уділення Святих Таїнств), що відноситься до сфери діяльності богослова, і включає традиційні християнські цінності, релігійну культуру і практичні аспекти життя конфесій, тощо.</p> <p>Завдання курсу: детально ознайомитись з особливостями уділення Святих Таїнств, як в історичній ретроспективі, так і в сучасних богослужбових реаліях; практичне застосування отриманих знань як у рамках аудиторного заняття на семінарах, так і в літургійній практиці.</p> <p>Головне завдання курсу «Літургіка для мирян» полягає в побудові основної системи практичного літургійного життя для вірних. Дисципліна пропонує розширене пояснення основних богословських доктрин, термінів, методів, понять, принципів; допоможе установити взаємозв'язки між конкретними богословськими традиціями і сучасною культурою; навчить критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності у галузі богослов'я.</p>	
4. Компетентності (результати навчання)	
<p>У результаті вивчення дисципліни студент повинен отримати:</p> <p>інтегральні компетентності:</p> <p>ІК-1 Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p> <p>загальні компетентності:</p> <p>ЗК-1 Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності</p> <p>ЗК-2 Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні</p> <p>фахові компетентності:</p> <p>ФК-14 Здатність застосовувати богословські знання в професійному та суспільному житті, відповідно до прав людини, загальнолюдських та європейських цінностей</p> <p>ФК-18 Чутливість до проблем релігійної мови та досвіду, проблем суперечливих інтерпретацій мови і символів, текстів і традицій</p> <p>ФК-19 Здатність розуміти і оцінювати нові форми релігійної практики та віри</p> <p>Очікувані програми результати навчання:</p>	

ПРН-4 Установлювати та співвідносити причинно-наслідковий зв'язок між богословськими моделями, системами, традиціями віри

ПРН-6 Узагальнювати богословські знання на індивідуальному або суспільному рівні з урахуванням соціальних або етичних питань

ПРН-13 Оцінити передбачуваний або непередбачуваний контекст чи ситуацію і продемонструвати вміння і застосування богословського аналізу та осмислення для вирішення проблемного питання

ПРН-18 Критично та системно аргументувати богословську позицію на підставі відповідного аналізу, оцінки і синтезу богословських знань і навичок

ПРН-27 Знати богослов'я літургійних чинів благословень, освячень та інших богослужінь требника

ПРН-28 Розуміти роль Святих Таїнств в екуменічній теорії та практиці

ПРН-29 Уявляти сучасні тенденції в літургійних реформах часослова

В результаті освоєння дисципліни студенти повинні:

ЗНАТИ:

матеріал, пов'язаний з літургійним практичним життям Церкви;

матеріал, пов'язаний зі змістом та функціонуванням літургійного богослов'я;

зміст і богословські аспекти церковного літургійного життя;

засади та норми літургійної «поведінки» мирян, які подаються Урядом Церкви;

функції та зміст літургійного життя в практичній релігійно-культовій діяльності; критичне усвідомлення історичної, соціальної та культурної значущості богословських традицій.

критичне розуміння форм і видів взаємодій між богословськими традиціями та суспільством в історичному і сучасному контексті.

розуміти і окреслювати усталені та нові богословські традиції, богослужбові та соціальні практики.

розуміти і брати участь в діалозі між богословськими і релігійними традиціями та системами.

ВМІТИ:

критично працювати з текстами Святого Письма та богословською літературою.

здійснювати навчальну, виховну, просвітницьку діяльність в освітніх та інших закладах (установах, організаціях).

відповідати за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб у галузі богослов'я;

демонструвати розуміння, яким чином богослов'я впливає на життя індивідуума і суспільства; застосувати набуті знання у практичній пастирській, освітньо-виховній та культурній діяльності;

володіти богословським та релігієзнавчим інструментом для розпізнавання особливостей і форм літургійної діяльності Церкви;

орієнтуватися в богословсько-літургійній доктрині Церкви;

вміти тлумачити з виховною і просвітницькою метою знання про літургійне богослов'я Церкви;

застосовувати набуті практичні знання у практичній літургійній діяльності, враховуючи конфесійні особливості сучасної України;

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Мультимедійний проектор, мультимедійніма дошка, офісні програми призначені для основної маси користувачів: текстові і табличні процесори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus Smart Suite, Open Office, Libre Office), вільний доступ до мережі Internet.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	50
семінарські заняття / практичні / лабораторні	25
індивідуальна робота з студентами	5

самостійна робота студентів			40
<i>Ознаки курсу</i>			
Семестр	Спеціальності	Курс навчання (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
3	041.Богословя	2	Вибірковий
Тематика курсу			

Тиж понт	Назва теми	к-ть год.	Література для самостійної роботи
	ТЕМА 1. Свята Тайна Хрещення і Миропомазання. а) Приготування вірних до Святих Тайн б) Хресні батьки в) Види хрещення г) Облачення хрещеника д) Миро для Тайни Миропомазання е) Печать Дару Духа Святого	Лекція - 5 год Практичне заняття - 5 год Самост. робота - 5 год.	3, 6, 9, 10, 11, 12.
	ТЕМА 2. Свята Тайна Покаяння. а) Сповідник б) Пенітент в) Розрішення г) Покута д) Особливості сповіді різних категорій каяників Свята Тайна Євхаристії. а) Намір б) Хліб і вино в) Проскомидія г) Малий вхід д) Великий вхід е) Літургія Слова ж) Літургія Жертви з) Святе Причастя	Лекція - 3 год Практич. - 3 год Самост. роб. - 5 год	6, 9, 10, 11, 12, 18, 19, 21.

3	<p>ТЕМА 3. Практичне уділення Святих Таїнств - II. Свята Тайна Подружжя. а) Передшлюбна катехизація б) Ввід молодять до храму в) Заручини г) Шлюбна присяга д) Накладання вінців і благословення ними е) Обряд спільної чаші ж) Вивід молодої та її благословення Свята Тайна Єлеопомазання а) час та місце уділення б)кому уділяють в)чин уділення Тайни Свята Тайна Священства а) Ступені священства б) Нищі свячення і благословення в) Схема нижчих свячень г) Дияконські свячення д) Священичі свячення е) Ризи дяконські, священичі, єпископські</p>	<p>Лекція - 5 год Практич. - 5 год Самост. -5 год</p>	<p>3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 22.</p>
4	<p>ТЕМА 4. Види богослужінь протягом року. Добове коло богослужінь. а) Вечірня б) Повечір'я в) Північна г) Утреня д) Часи е) Обідниця</p>	<p>Лекція - 5 год Практич. - 5 год Самост. -5 год</p>	<p>2, 4, 5, 6, 9, 21.</p>
	<p>ТЕМА 5. Свята Літургія Напередосвячених Дарів у житті мирян. а) Час служіння б) Заготівлення св. Агнця та зберігання Його в) Перенесення Агнця на проскомидійник г) Перенесення Агнця на жертвник та його значення для вірних д) Перемінний спів «Нехай направиться молитва моя» е) Роздавання Святого Причастя вірним Виставлення плащаниці. Де відбувається і в який спосіб Спорудження Божого Гробу Процесійний обхід з плащаницею навколо храму Надгробне Зберігання плащаниці</p>	<p>Лекція - 5 год Практич. - 5 год Самост. -5 год</p>	<p>2, 4, 5, 6, 9, 14, 21, 23,26.</p>

ТЕМА 6. Уділення різних тріб. Благословення і освячення. Чин благословення дому, майстерні, авта тощо. а) Приготування мирян б) Освячення дому вірних свяченою водою в) Освячення дому елеєм г) Особливості освячення майстерні, заводу, офісу, авта Християнський похорон. а) Похорон мирянина б) Похорон дитини в) Парастас, панахида, запечатування гробу.	Лекція - 5 год	5, 6, 9, 10, 11, 12.
	Практич. -5 год	
	Самост.- 5 год	

6. Система оцінювання та вимоги

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота				Залік	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	40	100
10	20	15	15		

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль № 3			
T5-T8	T9	40	100
50	10		

T5, T6, T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D		
50-60	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

7. Політика курсу

Політика курсу «Літургіка для мирян» передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізньєнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття / невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат або перекласти розповідь про об'єкт, написати колоквиум у письмовій формі). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Рекомендована література

Основна:

1. Безпосереднє приготування до святого таїнства подружжя / Ю. Бойко та ін. Львів : Духовна вісь, 2004. 231 с.
2. Богослуження страшної седмиці та святої і великої неділі Пасхи. Львівська духовна семінарія. Львів : «МАЛАТІ – М», 2013. 472 с.
3. Кияк А. Практичний порадики для початкуючого священника. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1992. 16 с.
4. Молитвослов. Рим, 1990, 1374 с.
5. Молитовний псалтир. / видання 2, доповнене. Львів : «Місіонер» 2005. 494 с.
6. Святе Письмо Старого і Нового Завіту : в 2-х ч. / пер. о. І. Хоменко; повний пер., здійснений за оригін. євр., арамі. та грец. Текстами. Київ : «Місіонер», 2008. Ч. 1 : Старий Завіт 1126 с. ; Ч. 2 : Новий Завіт. 350 с.
7. Синод ієрархії УГКЦ. Священне і Божественна літургія св. Отця нашого Йоана Золотоустого і святого Отця нашого Василя Великого. Львів : «Місіонер», 2003. 203 с.
8. Таїнство Подружжя : навчальний посібник для студентів-богословів. / укл. В. Гоголь, І. Дудка. Дрогобич : Коло, 2013. 160 с.
9. Типик Української Католицької Церкви / укл. о. І. Дольницький. Львів : «Місіонер», 2002. 581 с.
10. Требник освячення та благословення. Львів : «Свічадо», 2010. 254 с.
11. Требник. Львів : «Свічадо», 2009. 486 с.
12. Требник. Чини святих тайн. Львів : Місіонер, 2018. Ч. 1. 472 с.
13. Федорів Ю. Пояснення церковних богослужень і святих тайн. Львів : Свічадо, 1999. 155 с.
14. Чин Божественної Літургії Напередосвячених дарів. Івано-Франківськ : ІФТА, 2004. 110 с.

Додаткова:

15. Акафістик. Львів : «Свічадо», 1998. 228 с.
16. Аранц М., Око церковное. Переработка опыта ЛДА 1978 г. История Типикона. – М., 1999. – 58 с.
17. Афанасий (Сахаров), свт. О поминовении усопших по уставу Православной Церкви. СПб., 1995.
18. Будуйкевич Я. Душпастирство. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2002. 267 с.
19. Булгаков С. Настольная книга для священно-церковно-служителя. М., 1993.
20. Гелетюк М. В. Особливості пастирського служіння. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 164 с.
21. Груца В. Сповідь як духовна терапія. Львів : «Скриня», 2013. 56 с.
22. Іванчич Т. Діагностика душі й агіотерапія. / пер. О. Гладкий. Львів : Свічадо, 2010. 296 с.
23. Левицький Я. Пастирське богослов'я. Львів : «Добра книжка», 1928. 176 с.
24. Лостен В. Наша християнська спадщина. Львів : Свічадо, 2016. 230 с.
25. Марусяк М. Пастирське богослов'я. Чернівці : «Рута», 2006. 302 с.
26. Парастасник. Львів : «Свічадо», 2003. 138 с.

27. Пояснення храму і божественної Літургії. Катехуменат і катехиза дорослих в УГКЦ. Львів : Свічадо, 2016. 68 с.
28. Вениамин (Румовский), архиеп. Новая скрижаль или объяснение о Церкви, о литургии и о всех службах и утварях церковных. Почаев: Изд-во Свято-Успенской Почаевской лавры, 2005.
29. Всенощное бдение // Православная энциклопедия. Т.9. – М.: Церковнонаучный центр «Православная Энциклопедия», 2006. – С.668-680.
30. Вульфенден Г. свящ., Желтов М. С., Вечерня. // Православная энциклопедия. Т.8. – М.: Церковно-научный центр «Православная Энциклопедия», 2005.
31. Гаслов И. Православное богослужение. Практическое руководство для клириков и мирян. СПб., 1996.
32. Георгиевский А. Чинопоследование Божественной Литургии. Нижний Новгород, 1995
33. Дмитриевский А., Историческое, догматическое таинственное изъяснение Божественной Литургии. М., 1993 (Репринт изд. 1897).
34. Желтов М. диак., Ектения. // Православная энциклопедия. Т.18. – М.: Церковно-научный центр «Православная Энциклопедия», 2006. – С.248-251.
35. Иларион (Алфеев) археп., Православие. Т. II – М.: Изд-во Сретенского монастыря, 2009.
36. Киприан (Керн), архим. Евхаристия (из чтений в Православном Богословском институте в Париже). М., 1999.
37. Киприан (Керн), архим. Литургика. Гимнография и эортология. М., 1997.
38. Матеоса Хуана, Тафта Роберта, Развитие византийской литургии. – Киев: Quo Vadis, 2009. – 128 с.
39. Скабалланович М. Толковый Типикон. Объяснительное изложение Типикона с историческим введением. М., 2004.
40. Тафт Р.Ф., Византийский церковный обряд. Краткий очерк / Пер. с англ. А. А. Чекаловой; Редакция русского перевода и предисловие В. М. Лурье. – СПб.: Алетейя, 2000. – 160 с.
41. Уайбру Х. Православная литургия: Развитие евхаристического богослужения византийского обряда. – М.: Изд-во ББИ, 2008. – 226 с.
42. Успенский Н.Д., Византийская литургия: историко-литургические исследование. Анафора: опыт историко-литургического анализа. Том. II. – М.: Издательский Совет Русской Православной Церкви, 2006. – 592 с. (Серия «Литургическая библиотека»).
43. Успенский Н.Д., Православная Литургия: историко-литургические исследования. Праздники, тексты, устав. Том. III – М.: Издательский Совет Русской Православной Церкви, 2007. – 432 с. (Серия «Литургическая библиотека»).
44. Шмеман А., прот. Введение в литургическое богословие. – Киев: «Пролог», 2013.